

Riksdagens protokoll

2013/14:10

Fredagen den 4 oktober

Kl. 09.00 – 09.59

Protokoll
2013/14:10

1 § Avsägelser

Andre vice talmannen meddelade
att *Ingemar Nilsson* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i närings-
utskottet,
att *Adnan Dibrani* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i närings-
utskottet och
att *Bengt-Anders Johansson* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i
EU-nämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

2 § Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade
att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser
anmält *Ingemar Nilsson* som ledamot i näringsutskottet, *Berit Högman*
som suppleant i näringsutskottet och *Sven-Erik Bucht* som suppleant
i näringsutskottet samt

att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna
vakanser anmält *Bengt-Anders Johansson* som ledamot i EU-nämnden,
Johan Hultberg som suppleant i EU-nämnden, *Ewa Thalén Finné* som
ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och *Betty
Malmberg* som personlig suppleant för *Ewa Thalén Finné* i styrelsen för
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i näringsutskottet
Ingemar Nilsson (S)

suppleanter i näringsutskottet
Berit Högman (S)
Sven-Erik Bucht (S)

ledamot i EU-nämnden
Bengt-Anders Johansson (M)

suppleant i EU-nämnden
Johan Hultberg (M)

ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond
Ewa Thalén Finné (M)

personlig suppleant för Ewa Thalén Finné (M) i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond
Betty Malmberg (M)

3 § Anmälan om ordförande i utskott

Andre vice talmannen anmälde att *Jessica Polfjärd* (M) valts till ordförande i arbetsmarknadsutskottet från och med den 3 oktober.

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade inkommit till riksdagen:

Interpellation 2013/14:12

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:12 Åtgärder mot dubbdäck
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2013.
Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 3 oktober 2013

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

5 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2012/13:C5 till civilutskottet

2013/14:Ju1–Ju3 till justitieutskottet

2013/14:Ub1–Ub5 till utbildningsutskottet

2013/14:U1 till utrikesutskottet

EU-dokument

KOM(2013) 547 och KOM(2013) 550 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 27 november*.

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Isak From har, mot bakgrund av den översyn som Institutet för språk och folkminnen gör av sin verksamhet och ekonomi, frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att säkerställa minoritetsspråksutbildningen och minoritetsforskningen vid Umeå universitet.

Inledningsvis vill jag understryka att varje universitet och högskola ansvarar för att utbildning och forskning bedrivs med hög kvalitet och att de tillgängliga resurserna används effektivt. Det är även respektive universitets och högskolas sak att avgöra vilka utbildningar som ska erbjudas för att möta studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Liksom Isak From anser jag att det är viktigt att de nationella minoritetsspråken bevaras och utvecklas. För att trygga lärarförsörjningen för de nationella minoritetsspråken har regeringen gett vissa universitet och högskolor särskilda åtaganden för att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildningen i finska, meänkieli, samiska och romani chib. Förutom att i enlighet med det särskilda åtagandet snarast bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i samiska har Umeå universitet även i uppdrag att varje läsår erbjuda utbildning i meänkieli och samiska. Min bedömning är att regeringen har gett Umeå universitet goda förutsättningar att klara detta uppdrag.

I sammanhanget är det viktigt att nämna att utbildning och forskning i minoritetsspråken även bedrivs vid andra universitet och högskolor i enlighet med uppdrag i regleringsbrev men också initierat av lärosätena själva.

I den redovisning av uppdraget angående ökat regionalt perspektiv, som Institutet för språk och folkminnen lämnade till regeringen den 1 september 2012, beskrivs bland annat hur institutet avser att ytterligare utveckla och förstärka det regionala perspektivet för att verksamheten i högre utsträckning ska ge effekter i hela landet. Planerade insatser är till exempel att samverkan generellt bör byggas ut med aktörer inom språk- och kulturområdet lokalt och regionalt samt att kontinuerligt utveckla myndighetens tjänster och samarbete med universiteten och högskolorna. Regeringen avser att följa hur det regionala perspektivet utvecklas.

Den översyn som institutet nu genomför av sin verksamhet och ekonomi syftar till att, med utgångspunkt i sitt uppdrag, åstadkomma en ändamålsenlig, flexibel och kostnadseffektiv organisation och verksamhetsstruktur.

I det fortsatta arbetet är dialog med närmast berörda aktörer såsom universitet och högskolor viktig. Regeringskansliet har informerats om myndighetens översyn, men hur ett statligt institut exakt organiserar sin verksamhet är främst en fråga för myndigheten själv.

Anf. 2 ISAK FROM (S):

Herr talman! Tack för svaret, utbildningsministern! Jag återkommer till det senare.

Utgångspunkten för interpellationen är att generaldirektören för Institutet för språk och folkminnen avser att lägga ned två av sina verksamheter, Daum i Umeå och Dal i Lund.

Hela historien blir märklig eftersom myndigheten, om den nu fullföljer beslutet, går tvärse mot den viljeinriktning som både regering och riksdag har uttalat. I regleringsbrevet för 2012 har Institutet för språk och folkminnen fått i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar med att öka ett regionalt perspektiv och hur myndigheten kan utveckla sin verksamhet så att den i högre utsträckning ska ge effekter i hela landet.

I regleringsbrevet konstateras att institutet är en myndighet som har en stark regional förankring. För ett år sedan beskrev institutet självt hur man avser att ytterligare utveckla och förstärka just det regionala perspektivet. Institutet skriver att man enligt uppdraget ska fortsätta kartlägga sin regionala verksamhet för att undersöka vilka län, landskap och kommuner som institutet samverkar mindre med. Som ett exempel på det skriver man att man behöver utveckla verksamheten på Daum som av geografiska skäl i dag har de flesta kontakterna med forskare, studenter och allmänhet. Satsningar bör också göras för att uppbygga nätverk i Norrbottens län, såväl i kusttrakterna som i inlandet. Man ska även särskilt beakta de långa avstånden.

Då är det märkligt att det mindre än ett år efteråt kommer ett besked om att man avser att helt och hållet klippa bort både Dal i Lund och Daum i Umeå som är de två delar av institutets arbete som särskilt jobbar med de regionala perspektiven. Det känns som att det går precis tvärtemot vad både regering och riksdag har uttalat.

Ett beslut om nedläggning skulle ha kommit i onsdags, men nu har det skjutits upp med anledning av att en arbetstagarkonsult ser över räkenskaperna. Besked väntas nu den 16 oktober. Därför är utbildningsministerns klargöranden här i dag extra viktiga.

Min interpellation utgår ifrån det värsta. Om det blir en nedläggning får det helt klart negativa effekter på universiteten, både i Umeå och i Lund. Det är därför märkligt att utbildningsministern svarar så vagt på min interpellation. Utbildningsministerns svar är väldigt likt svaret på min fråga till kulturministern, nämligen att man avser att följa frågan, men man säger väldigt lite om hur man ska göra det.

Kulturministern hade sin chans i budgetpropositionen, men i den nämns frågan över huvud taget inte trots att den har varit känd under hela sommaren.

Jag efterfrågar ett starkare svar från utbildningsministern.

Anf. 3 KERSTIN ENGLE (S):

Herr talman! Jag kommer från Skåne och är ganska välinformerad om verksamheten i Lund, och jag reagerade på svaret till Isak From, nämligen att man ska följa den regionala samverkan och att regeringens tanke är att följa detta noggrant.

Men då måste jag ge lite mer information. Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund förvaltar ett immateriellt kulturarv och ger ett rikt material till forskningen. De har mycket kontakter med Lunds universitet, de undervisar studenter och de handleder doktorander i nordiska språk, etnologi och arkeologi vid universitetet och andra högskolor i regionen. Själva verksamheten är väldigt lokalt förankrad.

Enligt myndigheten handlar detta om ett strukturellt budgetunderskott, men det är ingen akut kris för ekonomin i dagens läge.

För mig är verksamheten det viktiga och att man har ett regionalt perspektiv. Det blir svårt att sköta detta från Stockholm och Göteborg, om man flyttar hela arkivet. Visserligen kan man göra mycket via it, videokonferenser och liknande, men jag tror inte att det fungerar i detta fall därför att det är viktigt för forskare och studenter att ha tillgång till alternativet. Det kan inte vara meningen att studenterna i Lund ska åka till Stockholm eller Göteborg för att lära sig mer om de skånska perspektiven, de skånska dialekterna och de skånska ortnamnen.

Jag hoppas att utbildningsministern tar till sig detta och inser att det här är en stor och viktig fråga för regionen Skåne och naturligtvis även för Norrland.

Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Ja, Institutet för språk och folkminnen är viktigt för att vårda vårt kulturarv, och det har precis som sagts här anknytning till exempelvis minoritetsspråken, som är det perspektiv Isak From tar upp. Det är ingen tvekan om det.

Riksdagen har varit fullständigt enig över alla partigränser om att riksdag och regering inte ska gå in och bestämma detaljorganisationen i enskilda myndigheter.

Även om var och en av oss bor på en ort i Sverige och reser hit till riksdagen måste vi klara av att ta det ansvar som det innebär att vara riksdagsledamot, nämligen att inte detaljstyra myndigheternas organisation. Om vi ska börja göra det är det här bara en av flera hundra myndigheter. Om vi ska börja tala om hur de ska vara organiserade och exakt var de ska ha sina kontor är det en helt annan myndighetsstyrning än den som tillämpas i Sverige. Det var inte annorlunda under den förra socialdemokratiska regeringen. Båda debattörerna tillhör det partiet. Det var precis likadant då. Myndigheterna bestämmer själva om sin organisation.

Ni är inte nöjda förrän jag säger att myndigheterna ska vara just på de orter ni förespråkar. Jag förstår att det är det som är poängen, men jag kommer inte att stå här i talarstolen och styra exakt hur dessa myndigheter ska vara organiserade. Om det bara är det svaret som gör er nöjda, att jag säger att jag styr detta, kommer ni inte att bli nöjda. Jag kommer inte att säga det, och inte kulturministern heller. Det kommer heller inte en regering med er egen partifärg att göra.

Ledningen för en myndighet måste själv få avgöra sin organisation. Mitt ansvar som utbildningsminister är att säkerställa att universitet och högskolor har resurser och uppdrag som står i paritet till varandra. Lunds universitet är Sveriges största universitet. Alla de andra lärosätena i Sverige är avundsjuka på de resurser som finns i Lund, det lovar jag. Att Lunds universitet inte skulle ha resurser att klara detta är helt enkelt inte sant.

Umeå universitet är också ett av Sveriges större forskningsuniversitet. Självklart klarar man av de uppdrag man fått när det gäller undervisning och forskning på minoritetsspråk. Jag hyser ingen oro alls över det. Jag har naturligtvis också nåtts av den oro som finns hos dem som jobbar med detta över att det kanske ska ske en omorganisation. Den oron är fullt förståelig, men styrelsen och ledningen i den myndighet som har ansvaret för detta i Sverige måste ändå få göra avvägningen av hur orga-

nisationen bäst bör ordnas. Jag har inhämtat informationen att beslutet just nu är uppskjutet, men myndigheten måste själv få hantera detta.

Sedan kan naturligtvis olika regionala aktörer försöka påverka den processen, men jag tycker att detta ska ske inom myndigheten och inte i riksdag och regering.

Anf. 5 ISAK FROM (S):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern.

Indirekt handlar den här debatten om minoritetsspråkens ställning. I Norr- och Västerbotten är merparten av kommunerna samiska förvaltningsområden. Det är klart att det är lättare organisatoriskt om den myndighet som har ansvar för att arkivera och ta hand om meänkieli och samiska finns i Norrland än om den finns någon annanstans. Det är klart att det gör det lättare att samarbeta med Umeå universitet.

Umeå universitet kommer förmodligen också att klara det här på ett eller annat sätt. Frågan är vad detta sänder för signaler. Just nu har det skapats en väldig oro. Jag tycker att tidigare ställningstaganden i regleringsbrev och budgetskrivelser har varit bra. Riksdag och regering har uttryckt ett klart ställningstagande för den verksamhet där man tydligt har pekat ut Daum i Umeå som särskilt viktigt för forskningen inom det samiska området.

Jag tycker ändå att det är bra att utbildningsministern säger att han nogsamt följer detta. Det är klart att det här kommer att uppmärksammas på ett eller annat sätt. Jag vet att både Sametinget och de olika samiska organisationerna har tillskrivit i princip samtliga myndigheter och lyft den här frågan och att de är allvarligt oroade. Jag tycker inte att det vore särskilt kul om en sådan här fråga, som borde kunna lösas, hamnar i Europadomstolen eller någon annanstans, vilket den riskerar att göra.

Det kan handla om att det har varit dålig information. Då tycker jag att det är extra viktigt att vi härifrån riksdagen säger att detta är väldigt viktigt.

Precis som utbildningsministern säger ska vi inte vara inne och peta i myndigheternas organisation. Däremot har regeringen och riksdagen både genom regleringsbrev och propositioner tydligt anvisat färdvägar, och en sådan är särskilt att utveckla samarbetet med universiteten. Jag upplever att man inte gjort detta i full utsträckning. Det är möjligt att man nu tar chansen.

Det är klart att det känns dumt att det arkivmaterial man har uppe i Umeå och som är viktigt för Umeå universitet ska flyttas till Göteborg eller Uppsala. Det gör det inte lättare för forskningen. Det gör det heller inte lättare för människor som sitter på arkivmaterial, inspelningar och berättelser att vilja lämna ifrån sig sitt immateriella kulturarv, vilket är en förutsättning för att det ska komma forskningen till del.

Anf. 6 KERSTIN ENGLE (S):

Herr talman! Jag har full respekt för att vi har självständiga myndigheter, och jag vet att ministern inte ska eller kan detaljstyra. Men jag tycker inte att man kan kalla det detaljstyrning när man tänker kapa av en hel verksamhet och ta bort alla förutsättningar för det grundläggande uppdraget.

Det är sant att Lunds universitet har stora resurser. Det kanske finns förutsättningar att föra diskussioner med universitetet, men då måste man ge det den tid det kan ta. Det hoppas jag att man gör nu, i och med att beslutet har blivit uppskjutet och konsulten ska komma med sitt uttalande. Översynen har inte präglats av dialog och samverkan, men det kan vi väl hoppas på nu.

Vi pratar hela tiden om universitet och forskning, som är jätteviktigt. Humaniora måste vi också ha i ett väl fungerande samhälle. Men vi ska inte underskatta den folkrörelse med släktforskning och ortnamnsforskning som bedrivs av amatörer och entusiaster i hela vårt avlånga land. Det är också en del av ett mänskligt och humanistiskt samhälle att vi har sådana folkrörelser.

Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Institutet för språk och folkminnen sorterar inte under mig utan under kulturministern.

Man ska dock inte tro att de som har gått in i sin yrkesbana i den här typen av yrken och verkar vid Institutet för språk och folkminnen drivs av någon längtan att förstöra eller radera forskning, studier eller utveckling av språk och folkminnen. Det är precis tvärtom – de som har ansvaret för verksamheten drivs av att den ska ha så stort utrymme som möjligt och bedrivs med så hög kvalitet som möjligt. Tror vi något annat är vi fel ute.

På beskrivningarna låter det som om ledningen för myndigheten skulle vara ute efter att med en omorganisation radera eller ”kapa av”, som det uttrycktes nyss. Det tror jag inte ett ögonblick på. Ledningen drivs av att detta ska bli så bra som möjligt och väger naturligtvis olika organisatoriska alternativ mot varandra.

Om det sker någon geografisk förskjutning blir det alltid liv av olika karaktär – jag har varit med om det många gånger – både från medarbetare som kanske måste få nya arbetsuppgifter eller flytta och från regionala intressen som hör av sig. Men denna riksdag har i enighet givit Institutet för språk och folkminnen det ansvar de har, och de har att förvalta det ansvaret för att på bästa sätt vårda just språk och folkminnen samt de övriga uppdrag de har fått av denna riksdag. Vi måste lita på att de tar det uppdraget på allvar. Det gör jag fullt ut. Det är svåra avvägningar i organisationsfrågor, och när någonting ska ändras rör det alltid upp känslor, men vi kan inte lägga oss i härifrån. Jag delar dock helt frågeställarnas engagemang.

Det blev någon konstig mix av nationella minoritetsspråk och skånska som blandades ihop. Det är möjligt att skånska är ett minoritetsspråk; jag vet inte. Lunds universitet etablerades en gång i tiden för att se till att man pratade skånska och inte danska i Skåne, så det var Lunds universitets huvuduppdrag en gång i tiden.

Jag tror att vi ska vara klara över att detta institut drivs av att ha högsta möjliga kvalitet i sin verksamhet.

Anf. 8 ISAK FROM (S):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern.

Jag tycker inte att det är fråga om vilken statlig myndighet som helst. Man kan inte jämföra den med Försäkringskassan, som flyttar kontor

mellan olika orter rätt så ofta, utan det är fråga om en särskild kombinationsmyndighet där ett statligt arkiv ingår. Det har och ska ha en rättssäkerhet som håller i både snöstormar, vårflooder och annat. Generaldirektörer kommer och går, men statliga arkiv ska bestå.

Vi socialdemokrater har att leva med borgerlig kulturpolitik och utbildningspolitik. Vi får göra våra avvägningar utifrån det. Regeringen storsatsade på någonting som kallas Kulturarvsllyftet, som har blivit en stor flopp. Vi har valt att använda de pengarna på annat sätt, bland annat till att digitalisera samlingar. Vi tycker att ett utmärkt bra sätt att använda de pengarna är att satsa på att digitalisera mycket av det immateriella kulturarv som finns, bland annat på Daum i Umeå.

Men nu är det Björklunds gäng som styr i riksdagen. Jag hoppas att vi slipper återkomma till den här diskussionen och att vi i stället ska kunna konstatera att frågan löstes, att forskning kunde fortsätta att bedrivas med hög kvalitet, både i Umeå och i Lund, och att vi fortsatte att kraftigt verka för minoritetsspråken och de förutsättningar som de har i Sverige.

Anf. 9 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Ni får finna er i att debattera själva frågeställningen om institutet med kulturministern.

Interpellationen till mig från Isak From handlar ju om kopplingen mellan Umeå universitet och Lunds universitet och forskning och utbildning. Det är de aspekterna som jag har ansvar för i min roll.

Precis som interpellanten sade handlar det till slut om vilken regering och vilka budgetar man har. Lunds universitet och Umeå universitet har kraftigt högre forskningsbudgetar i dag än på den förra regeringens tid - och betydligt mer resurser - i synnerhet Lund men även Umeå. Det har de därför att vi tycker att forskning är viktig.

Sverige fick omfattande kritik för att vi inte följde de nationella minoritetsspråkskonventionerna under den socialdemokratiska regeringen. Den kritiken får vi inte längre. Vi följer dem nu. Vi har gjort en lång rad åtgärder, bland annat har Umeå universitet fått både uppdrag och resurser att utbilda och forska i samiska. Stockholms universitet som inte nämns här har fått uppdrag när det gäller finska.

Precis det som interpellanten tar upp, nämligen de nationella minoritetsspråken och forskning och utbildning, har utvecklats väldigt mycket de senaste åren, på ett sådant sätt att Sverige inte längre får den tunga och skarpa kritik som vi fick när Socialdemokraterna satt i regering. Båda dessa universitet har omfattande forskningsresurser både för detta ändamål och för andra.

Jag uppfattar, och det gläder mig, att vi är överens om att inte gå in och detaljpeta i de här institutens organisation. Institutens ledning har säkert uppfattat att det finns starka lokala intressen som slår vakt om den befintliga organisationen. Det är säkert något som de väger in, men till sist är det de som måste väga in detta i sina överväganden när de fattar sina beslut och tar ansvar för de beslut de fattar. Det är den ordningen vi har, och det är den ordningen som har rått under mycket lång tid och under olika regeringar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Det här blir på småländska; det är vad jag vet ännu inte något minoritetsspråk.

Eva Olofsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att äldreomsorgen ska få ökade resurser.

Eva Olofsson beskriver flera problem hon upplevt inom dagens äldreomsorg och antyder att lösningen är ökade, statliga resurser. Jag utesluter inte alls att en del kommuner kan behöva avsätta mer resurser till sin äldreomsorg. Mycket pekar också på att det kommer att behövas mer resurser på längre sikt.

Samtidigt talar mycket för att det är fullt möjligt att förbättra innehållet i äldreomsorgen med dagens befintliga resurser. Sverige lägger nämligen mest resurser på vård och omsorg för äldre och har högst personaltäthet av samtliga 34 OECD-länder. Svensk äldreomsorg står sig således mycket väl i en internationell jämförelse.

Vad gäller statliga tillskott har regeringen sedan 2007 satsat på resurser till äldreomsorgen om ca 2 miljarder kronor per år, det vill säga totalt ca 14 miljarder kronor. Det är en mycket betydande satsning i sitt slag vilken också påbörjat den resa av kvalitetsutveckling som Eva Olofsson talar om i sin interpellation.

Genom regeringens satsningar på de mest sjuka äldre, en satsning som sammanlagt omfattar 4,3 miljarder kronor och som bland annat används till att stimulera en ökad användning av kvalitetsregistren Senior alert, Svenska Palliativregistret, Svenska Demensregistret och Svenskt register för Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demens, BPSD, har flera goda resultat bland äldre redan visat sig. Några exempel på resultat är att 11 900 äldre ordinerats färre olämpliga läkemedel bara under perioden januari 2012 till juli 2013. 224 kommuner har riskbedömt mer än hälften av de personer som bor i särskilt boende för fall, trycksår och undernäring, och hittills har 42 kommuner infört ett förebyggande arbetssätt på alla sina särskilda boenden.

Frågan om bemanning och kompetens är i allra högsta grad ett arbetsgivaransvar. Kommunerna och de ansvariga för verksamheten måste än mer ta ansvar för att utbilda sina chefer och sin personal och på så vis förbättra ledarskap och effektivitet. Regeringen bidrar till kompetensstärkande insatser för såväl ledare som personal genom ledarskapsutbildningen för chefer i äldreomsorgen och omvårdnadslyftet för baspersonalen. Ledarskapsutbildningen har precis startat denna höst, och var femte chef sökte till första kursstarten. Sedan Omvårdnadslyftet infördes 2011 har ca 10 000 personer påbörjat en utbildning inom ramen för satsningen.

Regeringen har också satsat på en utbildning i den nationella värdegrunden som kommunerna glädjande nog visat stort intresse för. Kompetenshöjande insatser inom äldreomsorgen är en av de viktigaste faktorerna för en god kvalitet, men också för att öka attraktionskraften i yrket och förmå fler att stanna kvar. Ökad kompetens kan nås också med små resurser. Den webbaserade utbildningen Demens ABC är ett bevis på detta. Fler än 50 000 personer har hittills genomgått utbildningen och fått godkänt. Nu utvecklas den utbildningsformen också för fler målgrupper än undersköterskor.

*Svar på
interpellationer*

Ledarprogrammet Ledningskraft, som genomförs av SKL, har bidragit till att alla län nu varje år tar fram en handlingsplan för det gemensamma förbättringsarbetet. Alla huvudmän har påbörjat arbetet med att införa ett kvalitetsledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. I dag finns det också utvecklingsledare i samtliga län som stöd i spridningsarbetet av en god och sammanhållen vård och omsorg om de mest sjuka äldre.

I dag finns det 90 500 platser i särskilt boende. Allt fler bor hemma längre då hemmiljön kan göras mer tillgänglig och hälsoutvecklingen ger de flesta fler friska år. Regeringen har genom det så kallade investeringsstödet bidragit till att bättre anpassa beståndet så att det motsvarar efterfrågan.

Kvalitet i äldreomsorgen handlar om hur resurserna fördelas, effektivitet, ledarskap och kompetens. Inte minst är uppföljning och kontroll av väsentlig betydelse för att uppnå en väl fungerande äldreomsorg. Regeringen ser det som mycket angeläget att stödja kommunerna i deras arbete, dels genom stimulansmedel, dels genom kunskap såsom riktlinjer och tillsyn av verksamheter. Öppna jämförelser och den nationella brukarundersökningen är ytterligare exempel på initiativ från regeringen i syfte att skapa transparens och förbättringsarbete i verksamheterna.

Kommunerna måste vara aktiva i hur resurserna fördelas och används. Det räcker inte att avsätta resurser och förvänta sig resultat, utan förutsättningar måste skapas för att möjliggöra förändrings- och förbättringsarbete. Utvecklingen på äldreboendet i Lycksele i tv-serien *Sveriges bästa äldreboende*, som Eva Olofsson refererar till, visar på betydelsen av hur resurserna används. Enskilda kommuners ansträngningar och metodik kan spela en avgörande roll för hur väl äldreomsorgen lyckas.

Anf. 11 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Jag vill först tacka Maria Larsson för ett långt svar och börja där statsrådet slutade, med äldreboendet Smedsberget i Lycksele som ju på fyra månader med hjälp av två av landets främsta experter skulle bli Sveriges bästa äldreboende. Nu nådde man inte ända fram, och det var inte heller ett möjligt mål att klara på fyra månader.

Statsrådet pekar på Smedsberget som ett exempel på att om vi använder de resurser vi har kan vi fixa problemen i äldreomsorgen. Jag håller med statsrådet så långt att man ska utveckla arbetssätt, sätta den äldre i centrum, se till att använda resurserna rätt, att man har rätt kunskaper och att de äldre får mer inflytande över sina insatser.

För mig visade också tv-serien något annat, nämligen på bristande resurser och för lite personal i äldreomsorgen, för det kan väl inte vara rimligt att man ska använda kaffekassan för att få en matplats som är trivsamt för de äldre och där de äter mat tre gånger om dagen och umgås mycket med varandra? Det är väl inte rimligt att man ska behöva sälja inventarier på Blocket för att kunna göra i ordning en liten frisersalong eller att de äldre inte ska kunna lägga sig när de vill därför att man inte har tillräckligt mycket personal under kväll och natt? I stället för personalökning står man inför möjligheten att bli av med ytterligare nattpersonal. För mig visade tv-serien väldigt tydligt att äldreomsorgen behöver mer resurser.

Maria Larsson talar om att vi lägger mycket pengar på äldreomsorgen i Sverige vid en internationell jämförelse, och det gör vi. Det finns också mycket bra äldreomsorg. Vi har ju valt en generell välfärdsmodell i Sverige där alla äldre, oavsett om man har den lägsta pensionen eller är miljonär, ska veta att man får en bra äldreomsorg och en trygg ålderdom.

Vi har valt en modell som inte lägger ansvaret på oss kvinnor att ta hand om våra föräldrar och svärföräldrar. Vi ska göra det gemensamt, solidariskt i samhället. Det är den modell som Vänsterpartiet värnar och vill utveckla.

Mellan 2000 och 2012 försvann var fjärde plats på äldreboende – 30 000. Vi kan mer eller mindre varje dag se äldre människor som har stora omsorgsbehov, som nu senast den nästan 100 år gamla mannen i Heby som nekas plats på äldreboende. Det handlar alltså inte, som ministern sade, bara om att människor vill bo kvar hemma. Och det har försvunnit tusentals platser medan Maria Larsson varit äldreomsorgsminister.

Det är jättebra att kunna bo hemma om man vill, om det fungerar och man är trygg, men ska man bo hemma och det inte fungerar speciellt bra har vi ingen bra äldreomsorg. Hemtjänsten är många gånger väldigt pressad i dag och har inte fått resurser för att ta hand om människor som behöver hjälp tre till sex gånger om dagen. Vi har en hemtjänst som också har alldeles för lite resurser och som stressar runt. Man får för lite tid från början, och många gånger räknas gångtider och annat bort och tas från den äldres tid. Ofta kan man inte få in vikarier. Om något oförutsett händer får man helt enkelt improvisera, och då mister äldre den hjälp de egentligen skulle ha.

Vänsterpartiet lägger inte något sparbeting på kommuner och landsting på 2,5 miljarder om året som regeringen gör när man inte räknar upp statsbidragen med löner och prishöjningar. Det blir 7 miljarder på tre år. Vi öronmärker i den budget vi presenterade i går 2 miljarder i riktade pengar till mer personal i äldreomsorgen. Det skulle göra skillnad med 6 000 fler anställda eller på tre år 12 000 fler arbetskamrater i äldreomsorgen.

Jag vill fråga äldreministern: Anser Maria Larsson verkligen att det är tillräckligt med resurser i dagens äldreomsorg?

Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag tror att vi känner igen det Vänstern säger.

Eva Olofsson och jag är överens om *en* sak, nämligen att vi ska ha en bra äldreomsorg av god kvalitet. Därför är det intressant, Eva Olofsson, att fråga de äldre själva. Det gjorde ju aldrig ni på den tiden ni bistod regeringen i regeringsarbetet. Ni brydde er inte om att fråga de äldre. För mig har det varit en viktig kunskapskälla. Då kan jag se att 88 procent är nöjda eller mycket nöjda med sin hemtjänst och att 80 procent är nöjda eller mycket nöjda med sitt särskilda boende. Det är ändå siffror att ta till intäkt för att vi har en mycket väl fungerande äldreomsorg.

Jag kan bli lite orolig när medierna och oppositionen ständigt pekar på bristerna. Det ger ett intryck av att vi inte har någonting som fungerar i det här landet, och det är inte sant, Eva Olofsson. Sverige är ett land som har mycket god äldreomsorg. Sedan har vi en förbättringspotential. Den ska vi ta oss an, för det är den som är intressant ur mitt perspektiv.

Jag är mest intresserad av de 12 procent som ännu inte är nöjda, men låt oss inte glömma att mycket är väl fungerande. Den svartmålning som Eva Olofsson står för är lite bekymmersam, tycker jag.

Det ser olika ut i olika kommuner. Jag har till exempel varit i Eva Olofssons hemkommun och fått ganska förfärliga berättelser om hur man där försökte omorganisera hemtjänsten så att ingen person skulle komma tillbaka till sin vårdtagare på mycket lång tid.

En av de viktigaste kvalitetsfaktorerna från de äldres perspektiv är att det är samma person som kommer tillbaka, som man lär känna och som nästan blir en personlig vän som får dela sorg och glädje i vardagen.

Därför är jag angelägen om att arbetsvillkoren för personalen i äldreomsorgen är goda och att det finns utvecklingsmöjligheter. Det är därför vi bistår kommunerna, trots att de har huvudansvaret, med utbildnings-satsningar där man inte bara kan få en basutbildning utan också möjlighet att fördjupa sig och bli specialist som undersköterska.

Den värdegrundsbildning som vi har haft har sått frön som gör att välbefinnandet hos de äldre kan ställas i centrum ute på de enskilda boendena.

Ledarskapsutbildningen för äldreomsorgens chefer, som vi startade nu i höst, är central och viktig för äldreomsorgens fortsatta utveckling. Äldreomsorgens chefer har en nyckelfunktion för att driva kvalitetsutvecklingen vidare.

Resurser kan behövas i en del kommuner eftersom Sverige ser olikt ut. Men vi kan också använda de resurser vi har på ett bättre sätt. Ibland handlar det om organisationsfrågor.

Ta till exempel Smedsberget, där personalen hade lunch samtidigt som de äldre åt och en skulle serva alla. Genom en liten omorganisation där man försköt luncherna så att all personal inte hade lunch samtidigt fick man till stånd en mycket bättre organisation från de äldres perspektiv.

Det kan vara denna typ av förändringar som behöver göras. Det behövs dock också ett metodiskt och strukturerat utvecklingsarbete som vi har satt i gång bland annat genom att belöna alla som arbetar med kvalitetsregister på ett sätt som har fått ett fantastiskt genomslag.

Jag ska be att få återkomma till ett sådant exempel i nästa inlägg.

Anf. 13 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Jag har jobbat med äldreomsorg sedan 1976 och sett mycket av förändringarna. I Göteborg där jag var kommunalråd med ansvar för äldreomsorg för snart åtta år sedan jobbade vi med brukarundersökningar långt innan det gjordes på nationell nivå. Då lärde jag mig att använda dem på rätt sätt, nämligen för att se hur det såg ut i lokala hemtjänstgrupper och äldreboenden och vad man där kunde förbättra men att inte dra generella slutsatser av dem.

Min mamma fick denna undersökning när jag var hemma och hälsade på henne. Hon har hemtjänst fyra gånger om dagen och sade själv att hon inte alltid kommer ihåg allt. Många äldre fyller i den, och många gånger kryssar de i att det är bra på frågan om de är nöjda med personalen, vårdbiträdet eller undersköterskan.

Men man ska nog också lyssna på andra. Det är inte bara jag som anser att äldreomsorgen behöver mer resurser. När jag besöker hemtjänst och äldreboenden är detta det vanligaste önskemålet från dem som jobbar där. När jag talar med äldre och träffar pensionärsorganisationer och Demensförbundet får jag samma synpunkt.

Forskarna pekar på att anhöriga får ta ett större ansvar i dag. Omstruktureringen av äldreomsorgen har gjort att äldreboendeplatser försvunnit, inte bara för att äldre vill bo mer hemma utan för att kommunerna inte har råd att behålla samma antal äldreboendeplatser. Det är billigare och mer flexibelt med hemtjänst, och vi får en hemtjänst där personalen inte har förutsättningarna att ta hand om dem med stora omsorgsbehov.

Det är bra om vi erkänner att vi behöver göra mer än att ha kvalitetsregister i äldreomsorgen. Vi behöver mer personal – främst för att få en bättre kvalitet i äldreomsorgen så att de äldre till exempel kan få välja när de vill lägga sig, vilket de inte fick på Smedsberget, och kan få mat som är lagad från grunden, vilket inte heller hände på Smedsberget. De fick äta Mannerströms mat en gång, men storköket i Lycksele gjorde aldrig om från grunden.

Alltför många i hemtjänsten beskriver, precis som Kommunals och SSR:s rapport, att tiden försvinner. Den är från början satt utifrån att biståndshandläggarna är ålagda att hålla budget och hålla nere kostnaderna. Sedan ska hemtjänstpersonalen fixa detta. Så lite tid som möjligt ska gå åt till gångtider, reflexion och social dokumentation. Det finns ingen luft i systemet. Vi vet dock att det kan hända olika saker. Då måste man kanske lägga lite mer tid någonstans, och så pajar hela dagen.

Denna verklighet har jag fått beskriven för mig av många människor som jobbar i äldreomsorgen, och jag har själv sett den när jag har gått med en heldag och sett hur hemtjänsten jobbar.

Jag har träffat många duktiga människor i äldreomsorgen som vill jobba vidare om det blir rimliga arbetsvillkor. Jag har också träffat dem som jobbar på helgskeman som är sådana att ingen av oss skulle vilja att någon jobbar så. I Uppsala är KD:s Ebba Busch äldreomsorgsansvarig. Där har 80 procent av dem som jobbar i äldreomsorgen delade turer, det vill säga de får en paus mitt på dagen. Man anser sig inte ha råd att ha vettiga arbetsscheman.

I kompetenssatsningen gick två tredjedelar av pengarna inte åt första året. Förra året gick bara 60 procent åt. Hur kan det bli så när en fjärdedel av hemtjänstens personal och en femtedel av personalen på äldreboendena saknar rätt grundutbildning?

Anf. 14 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det är ofta inte roligt att bli gammal. Barbro Westerholm, ledamot av denna kammare, har vid något tillfälle sagt: Man ska leva hela livet, dock inte sista året.

Det ligger något i det, för det är precis på slutet som vi alla, oavsett bakgrund, ofta är i stort behov av mycket mer mänsklig omsorg.

Precis som statsrådet sade är förutsättningarna olika för olika personer. Här kan vi, precis som Eva Olofsson beskrev, gå till nära relationer. Jag befinner mig själv i en sådan där en nära anhörig är i behov av 24-

timmarsvård medan vederbörandes äkta hälft klarar sig ganska bra. Detta visar de stora skillnader som finns.

I medierna ser vi nästan alltid bara bristerna. Det är naturligt. Den internationella undersökning som kom så sent som i onsdags visar dock att Sverige är bäst i världen när det gäller äldreomsorg. Givetvis kan man diskutera kriterierna. Kanske har vi inte den bästa omsorgen, men vi har de högsta ambitionerna – och så ska det vara.

Vi ska, precis som interpellationen andas, ha ständigt höga ambitioner. De missförhållanden vi ser i tv och läser om är avarter som vi måste arbeta systematiskt för att komma bort från.

Jag begärde ordet av en särskild anledning som har en tråkig bakgrund, nämligen de ekonomiska resurserna. Det finns en föreställning om att Sveriges kommuner har det trångt ekonomiskt. Det är en ganska felaktig uppgift, men förutsättningarna är förstås olika i olika kommuner.

Vi hade en nedgång i de kommunala resurserna 2009 och 2010, och regeringen anslog extra pengar. Genom min verksamhet i skatteutskottet och finansutskottet vet jag dock att kommunerna de två senaste åren har haft väldiga överskott på i storleksordningen 20 miljarder kronor.

Här måste vi lägga ansvaret på de ansvariga kommunalpolitikerna. Det kan nog ofta vara som Eva Olofsson säger, nämligen att kommunerna prioriterar bort resurser till äldreomsorgen i konkurrens med andra kommunala verksamheter. Då kan det på sina håll bli nedläggningar av institutioner och så vidare.

Dock tror jag, herr talman, att man alltid måste komma ihåg en annan sak, nämligen: Vad är det som äldre människor mest av allt prioriterar? Det är kontinuitet i de personliga relationerna. Det är det allra viktigaste. Jag har på många håll sett att människor vill att det ska vara samma person eftersom det ger en personlig trygghet. Det har i grund och botten inte med ekonomiska resurser att göra, utan det har att göra med organisationen och vilken förståelse man har för den enskilde pensionären eller den vårdbehövande. Tryggheten ligger i den personliga relationen.

Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Det är mycket glädjande att många internationella undersökningar har kommit den senaste tiden som rankar Sveriges äldreomsorg som bäst i världen. Ibland är det därför bra med utländska bedömare när vi blir lite hemmablinda.

Sedan finns det utmaningar kvar, och jag håller med Eva Olofsson om att det inte är rimligt att man inte själv ska få bestämma sig när man ska gå och lägga sig på kvällen.

Min idé med att införa en värdegrund för äldreomsorgen, som så tydligt talar om att det som man ska eftersträva är varje äldres välbefinnande, betyder just att man måste fråga: När vill du gå och lägga dig? Det ska inte ske enligt schema efter hur personalen arbetar.

Samtidigt är det mycket viktigt att kommunerna ger sina anställda bra arbetsvillkor så att man kan bibehålla kontinuiteten, så att människor vill stanna ett helt yrkesliv och kunna utvecklas i yrket. Det är avgörande för vilken kvalitet vi får. Då är en kommun mycket kortsiktig och dumdristig om den inte ser till att skapa goda arbetsvillkor för sin personal. Men, som sagt, det är inte en fråga som ligger på staten, utan det är kommunernas huvudansvar.

Beträffande maten händer det en del. Jag inviger en hel del nya äldreboenden, och jag gläds åt när det finns tillagningskök i boendena. Tyvärr lades många tillagningskök ned bland annat under den tid som Eva Olofsson bistod den tidigare regeringen. Samma sak var det med antalet platser. När Vänsterpartiet var stödparti till den tidigare regeringen lades 20 000 platser ned mellan 2000 och 2006. Det var naturligtvis ett mycket stort tapp. Det var vad vi såg när vi kom till makten. Därför inrättade vi ett investeringsstöd för att skjuta på och säga tydligt till kommunerna att det behövs fler platser. Därför har denna minskningstakt bromsats upp dramatiskt, Eva Olofsson. Det är en mindre minskning av antalet särskilda platser i boenden i dag än det var när ni var stödparti till den förra regeringen därför att vi har vidtagit en rad åtgärder.

För ett tag sedan träffade jag en undersköterska från Tierp. Hon kom fram till mig och sade: Jag har jobbat i äldreomsorgen sedan 70-talet, och jag måste säga att det aldrig hänt så mycket positivt som det har gjort de senaste åren.

Det är en hög ambitionsnivå från regeringens sida. Vi har utvecklat mängder av reformer. Vi har tillfört stora ekonomiska satsningar till stöd för kommunerna. Men det som är viktigt är att man arbetar på ett strukturerat sätt. Här har vi försökt hjälpa till att ta fram metoder.

Låt mig nämna BPSD-registret, som har så stor betydelse i praktiken. Jag var nere i Skåne och tittade på när man jobbade med det på Silverängens demensboende. Där visade man mig bland annat hur man hade skattat en mans besvär. Han hade stora problem med att han var aggressiv, att han var vandrare, hade motoriska störningar, hade sömnsvårigheter, saknade matlust och var deprimerad. Man gjorde en skattning av hans tillstånd och såg att detta var en person som verkligen inte mätte bra och som inte hade någon hög livskvalitet. Man bestämde sig för vissa insatser. Hela personalen är med, och alla gör på samma sätt.

Eftersom mannen var så aggressiv på morgonen bestämde man att ge honom frukost på sängen eftersom han kanske var hungrig. Efter tre månader hade man nått remarkabla resultat. Livskvaliteten hade förbättrats oerhört mycket. Det som fanns kvar var lite aggressivitet och lite depression. De andra faktorerna – jag tror att det var nio – var reducerade genom att man samfällt hade analyserat ett problem och gjort likadant.

Det är detta som jag menar med att det är så viktigt med ett strukturerat arbete. På detta ställe sade man att det är personalen som är medicinen. Samtidigt minskade man dramatiskt medicineringen av bland annat antidepressiva läkemedel.

Anf. 16 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Jag ska kortfattat kommentera det som Gunnar Andrén sade. Jag delar dessa miljarder med 290 kommuner som vi har i Sverige. Enligt den senaste rapporten som jag såg från SKL har kommunernas ekonomi försämrats, och de måste ha ett visst överskott eftersom de annars får dra ned på verksamheten så fort den ändras lite.

Det vore intressant att höra Maria Larsson svara på följande fråga: Hur mycket av de pengar som man har satsat på äldreomsorgen är pengar som ligger permanent kvar i äldreomsorgen och som kan användas till att anställa fast personal? Det är intressant att man faktiskt ser att det fattas

personal på äldreboendena och att det är alldeles för stressigt i hemtjänsten.

När jag diskuterade min mammas hemtjänst fick jag svaret att man inte har råd med personkontinuitet.

Jag anser precis som Maria Larsson och Gunnar Andrén att personkontinuitet är en av de allra största kvalitetsfaktorerna för att ha en bra äldreomsorg. Vi har kopplat vår öronmärkta satsning på 1 miljard till hemtjänsten till att man ska jobba med äldres inflytande och med personkontinuitet just för att det är en så viktig kvalitetsfaktor.

Maria Larsson sade att jag antyder och anser som om det vore min enskilda ståndpunkt att det fattas resurser i äldreomsorgen. Men det har bland andra forskare som professor Marta Szehebely visat. Hon har visat att äldre i dag får göra mer insatser just för att resurserna är mindre och för att så många med omfattande behov får hemtjänst.

Detta är en viktig välfärdsfråga eftersom de äldre ska ha det bra. Det är en viktig jämställdhetsfråga. Men vi i Vänsterpartiet är mycket tydliga. Vi säger nej till skattesänkningar. Vi sätter välfärden före. Därför öronmärker vi tydligt pengar till mer personal. Detta står inte i motsättning till att vi också kompetenssatsar med utbildningsvikariat så att kommunerna har råd att använda pengarna till utbildning. Jag fick inte svar på frågan varför pengarna blev över.

Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag ska börja med att svara på frågan om det blir pengar över. Det som vi kan göra från regeringens sida är att ställa pengar till förfogande för kommunerna. Sedan är det kommunerna som väljer om de vill nyttja dem. Då blir det ibland pengar över därför att kommunerna inte är tillräckligt mycket på hugget. Det beklagar jag därför att jag naturligtvis vill att de pengar som vi avsätter ska användas till avsett ändamål.

Men låt mig säga att trycket på utbildningssatsningarna har varit enormt stort. Man kan ta värdegrundsutbildningarna som exempel där platserna gick åt som smör i solsken. Man kan även ta ledarskapsutbildningen som exempel där var femte chef i äldreomsorgen söker vid första ansökningstillfället. Det finns ett fantastiskt sug från personalens sida att vilja gå. Då måste också kommunerna bistå dem så att de kan göra det eftersom kompetensen är en viktig kvalitetsfaktor.

Personalen är naturligtvis guldet i verksamheten. Jag blir nästan allra gladast när jag tittar på vad de äldre själva tycker om personalen. 94 procent av de äldre säger att de är nöjda med det bemötande som de får av personalen. Den siffran gläds jag åt. Jag hoppas att all personal i hela landet som jobbar i äldreomsorgen känner detta gensvar från de äldre om att de tycker att det är fantastiskt och att de är nöjda med bemötandet.

Men det är mer än bemötande som behövs. Det behövs struktur, det behövs evidensbaserade metoder, och man behöver jobba med kvalitetsregister. Då kan vi undvika fallskador, undernäring och trycksår. Vi får en mer professionell organisation. Sedan ska vi använda personalen till det som är viktigt, nämligen att den tar sig tid att prata och hålla i handen.

Det är precis det som man visar på Smedsberget. Om man gör vissa justeringar och omorganisationer kan man få loss denna tid. Det är också vad personalen på Silverängens demensboende i Simrishamn säger. Man

säger att man plötsligt har frigjort tid därför att aggressiviteten har minskat så att personalen har tid med mycket mer av sociala aktiviteter.

Det finns en stor förbättringspotential också inom befintliga resurser. Sedan kan det behövas mer resurser på en del håll i landet och inte minst bemanning på natten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2013/14:10
4 oktober

*Svar på
interpellationer*

8 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

KOM(2013) 680 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vad gäller datumen för dess införlivande och tillämpning och datumet för upphävande av vissa direktiv

Motioner

med anledning av prop. 2012/13:188 Permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen

2013/14:A1 av Christina Höj Larsen m.fl. (V)

2013/14:A2 av Ylva Johansson m.fl. (S)

med anledning av prop. 2012/13:192 Sekretess i det internationella samarbetet

2013/14:K1 av Peter Eriksson m.fl. (MP)

9 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 3 oktober

2013/14:33 Sveriges passhantering

av *Kent Ekeröth* (SD)

till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 oktober.

10 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade inkommit:

den 3 oktober

2013/14:20 Biståndsministerlön ur biståndsbudgeten
av *Hannah Bergstedt* (S)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 15 oktober.

11 § Kammaren åtskildes kl. 9.59.

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 §	Avsägelser	1
2 §	Anmälan om kompletteringsval.....	1
3 §	Anmälan om ordförande i utskott	2
4 §	Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
5 §	Ärenden för hänvisning till utskott	2
6 §	Svar på interpellation 2013/14:16 om forskning på minoritetsspråk	3
	Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	3
	Anf. 2 ISAK FROM (S)	3
	Anf. 3 KERSTIN ENGLE (S)	4
	Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	5
	Anf. 5 ISAK FROM (S)	6
	Anf. 6 KERSTIN ENGLE (S)	6
	Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	7
	Anf. 8 ISAK FROM (S)	7
	Anf. 9 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	8
7 §	Svar på interpellation 2013/14:1 om resurser i äldreomsorgen	9
	Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	9
	Anf. 11 EVA OLOFSSON (V).....	10
	Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	11
	Anf. 13 EVA OLOFSSON (V).....	12
	Anf. 14 GUNNAR ANDRÉN (FP)	13
	Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	14
	Anf. 16 EVA OLOFSSON (V).....	15
	Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	16
8 §	Bordläggning.....	17
9 §	Anmälan om fråga för skriftligt svar	17
10 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga	18
11 §	Kammaren åtskildes kl. 9.59.....	18